

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 24/2010 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ett utredningsförfarande i syfte att främja sam- arbetet i vissa stadsregioner

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 9 november 2010 en proposition med förslag till lag om ett utredningsförfarande i syfte att främja samarbetet i vissa stadsregioner (RP 234/2010 rd) till förvaltningsutskottet för beredning.

- konsultativ tjänsteman Katja Palonen, finansministeriet
- specialsakkunnig Olli Maijala, miljöministeriet
- direktör Leena Karessuo, Finlands Kommunförbund
- kontaktchef Jukka Rantanen, Tammerfors stad.

Sakkunniga

Utskottet har hört

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår en lag om ett utredningsförfarande i syfte att främja samarbetet i vissa stadsregioner. Syftet med lagen är att skapa ett förfarande med vars hjälp man kan främja samordningen av markanvändningen, boendet och trafiken samt anlita tjänster över kommungränserna i kommunerna i stadsregionerna för att trygga regionernas livskraft, konkurrenskraft och funktion. Förfarandet syftar till att stödja och stärka det interkommunala samarbetet i stadsregionen.

Genom det nya förfarandet kan finansministeriet enligt förslaget tillsätta en eller flera stadsregionutredare för att utreda hur markanvändningen, boendet och trafiken i stadsregionen ska samordnas och hur anlita tjänster över kommungränserna ska främjas. Avsikten är att en eller flera kommuner i regionen, eller alterna-

tivt finansministeriet, ska kunna ta initiativ till att inleda förfarandet.

Ett utredningsförfarande kan inledas om det är nödvändigt och om det utifrån ett hörandeförfarande kan bedömas att förfarandet kan ge resultat som främjar det samarbete som krävs för en balanserad utveckling av samhällsstrukturen och tjänsterna i regionen. Innan förfarandet inleds ska finansministeriet höra kommunerna i den berörda regionen, det landskapsförbund som saken gäller och de ministerier som är centrala i frågan. Bedömningen är att det kommer att inledas en eller två utredningsförfaranden varje år, om förutsättningarna för förfarandet uppfylls.

Lagen ska tillämpas i de stadsregioner som nämns i lagförslaget. När finansministeriet inleder ett utredningsförfarande kan det besluta att också andra kommuner än de som nämns i lagen

hör till en stadsregion och kan tas med i förfarandet. I förfarandet kan vidare tas med andra kommuner än de som nämns i lagen, om kommunerna i stadsregionen gemensamt beslutar så.

Stadsregionutredaren har till uppgift att kartlägga hur samordningen av markanvändningen, boendet och trafiken samt möjligheterna att anlita tjänster i regionen behöver utvecklas för att trygga stadsregionens livskraft och konkurrenskraft.

Enligt förslaget ska kommunerna i regionen delta i förfarandet och stödja utredaren i dennes uppgifter. Fullmäktige i kommunerna ska fatta beslut om tillämpningen av regionutredarens förslag inom tre månader från det att förslagen lades fram. Om fullmäktige i någon kommun inte fattar beslut eller om det helt eller delvis förkastar utredarens förslag, ska fullmäktige

lämna ett motiverat utlåtande om saken. Efter detta har utredaren möjlighet att lägga fram nya förslag för kommunerna, som ska behandlas på samma sätt som de tidigare förslagen. Stadsregionutredaren ska tillställa finansministeriet sina förslag och utlåtandena om förslagen från fullmäktige. Finansministeriet ska behandla förslagen i samarbete med de övriga centrala ministerierna. Kommunerna i regionen ska varje år lämna in en rapport om genomförande av förslagen. Lönekostnaderna för stadsregionutredaren och andra kostnader som stadsregionutredaren har för sina uppgifter betalas av statens medel.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2011 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att riksdagen har antagit den.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Syftet med lagen är att främja samordningen av markanvändningen, boendet och trafiken samt anlita tjänster över kommungränserna i kommunerna i vissa stadsregioner för att trygga regionernas livskraft, konkurrenskraft och funktion.

Med hjälp av lagen om en kommun- och servicestrukturreform (169/2007) försöker man bl.a. få till stånd en tätare samhällsstruktur, förbättra tjänsternas tillgänglighet och få trafiken och kollektivtrafiken att löpa smidigare. För stadsregionernas vidkommande är det viktigt att få dem att fungera som enhetliga pendlingsregioner. Ramlagen om en kommun- och servicestrukturreform har bl.a. som mål att förstärka villkoren för huvudstadsregionen och andra i samhällsstrukturellt hänseende problematiska stadsregioner. Lagen kräver att de här regionerna ska upprätta planer för hur samordningen av markanvändningen, boendet och trafiken och användningen av service över kommungränserna ska förbättras i regionen. När man tittat på planerna har man bl.a. kunnat konstatera att det är glesast med förslag om hur hela paketet ortstruk-

tur plus användning av tjänster ska hanteras. Även i statsrådets redogörelse för hur kommun- och servicestrukturreformen framskridit påtalas samarbetsproblemen i stadsregionerna (SRR 9/2009 rd). Även om problemen ofta är likartade skiljer det stort mellan regionerna i fråga om utgångsläget, läget i regionen och regionens särdrag.

Utskottet ser nu precis som i det betänkande om redogörelsen som riksdagen godkände (FvUB 8/2010 rd) med oro på att reformen än så länge inte har fått någon genomslagskraft i de ekonomiskt sett viktigaste kommunerna, de stora städerna, som redan nu uppfyller ramlagens krav på befolkningsunderlag och därför inte har infört några omstruktureringar.

Lagförslaget följer riktlinjerna i redogörelsen. Utredningsförfarandet, som kan initieras av en eller flera kommuner i regionen eller av finansministeriet, ska användas för att främja och stärka samarbetet i stadsregionerna. Förfarandet kan gälla också någon annan stadsregion än de som nämns i propositionen, om kommunerna i stadsregionen gemensamt föreslår det. Stadsregionutredarens uppgift är ta fram förslag till hur

man kunde utveckla en sammanhållen ortstruktur och trygga tillgången till tjänster över kommungränserna i hela stadsregionen. Enligt den föreslagna lagen ska kommunen inom tre månader fatta beslut om den tänker realisera förslagen. Om kommunen ställer sig avvisande till förslagen, kan stadsregionutredaren ta fram nya förslag som ska behandlas av kommunfullmäktige. Kommunerna i regionen ska dessutom årligen lämna finansministeriet en gemensam rapport om hur utredarens förslag realiserats. Utredningsförfarandet är inte förenat med några tvångsåtgärder mot kommunerna, utan staten och kommunerna försöker i samråd på annat sätt

förbättra stadsregionernas funktionella integritet och tillgången till tjänster över kommungränserna. Utskottet understryker att utredningsförfarandet måste ske i gott samförstånd med kommunerna i regionerna.

Sammantaget sett anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

Helsingfors den 25 november 2010

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Antti Rantakangas /cent
medl. Marko Asell /sd
Thomas Blomqvist /sv
Maarit Feldt-Ranta /sd
Rakel Hiltunen /sd
Heli Järvinen /gröna
Pietari Jääskeläinen /saf

Oiva Kaltiokumpu /cent
Timo V. Korhonen /cent
Outi Mäkelä /saml
Petri Pihlajaniemi /saml
Lenita Toivakka /saml
Unto Valpas /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.